

Mária Patakyová

verejná ochrankyňa práv

OMBUDSMANKA UPOZORŇUJE NA ZBYTOČNÉ PRIEŤAHY A NEPRIMERANÚ DĹŽKU REŠTITUČNÝCH KONANÍ

Verejná ochrankyňa práv predložila 22. februára Národnej rade SR mimoriadnu správu, ktorou upozornila na závažné porušenie základných práv v reštitučných konaniach a žiada o jej prerokovanie.

(Bratislava, 14. marca) Verejná ochrankyňa práv zistila v prieskumoch realizovaných v rokoch 2015 a 2017, že v reštitučných konaniach je porušované základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. V súčasnosti správne orgány rozhodujú o samotných reštitučných nárokoch uplatnených podľa zákona č. 229/1991 Zb. už približne **25 rokov**. V prípade zákona č. 503/2003 Z. z. ide zhruba o **13 rokov** neskončené správne konania. Napriek tejto dlhej dobe na výsledky reštitučných konaní v súčasnosti naďalej čakajú tisícky ľudí.

„O vrátenie pozemkov v reštitučných konaniach žiadajú najmä ľudia, ktorí sú už prevažne v dôchodkovom veku. Odhadujeme, že pri aktuálne nastavenom tempe vybavovania žiadostí sa niektoré konania môžu natiahnuť až na 40 rokov. Práve toto je prípad odboru pozemkového a lesného Okresného úradu Košice, kde je situácia veľmi kritická. Ľudia, ktorí si nárokujú vrátenie pozemkov sa preto opodstatnene obávajú, či sa ukončenia konania vôbec dožijú,“ povedala verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová.

Z Mimoriadnej správy vyplýva, že celkový počet nevybavených reštitučných nárokov je **9 188**. Toto číslo však neodráža reálny počet ľudí, pretože často ide o pozemkové spoločenstvá, ktoré združujú aj stovky členov a viacerých dedičov po pôvodných žiadateľoch. Konečný počet osôb je teda rádovo oveľa vyšší.

Podľa prieskumov ombudsmanky stoja za prieťahmi viaceré dôvody. Jedným z nich je **zložitosť veci**, keďže ide o nápravu krívd z minulosti. Je náročné vypátrať a zabezpečiť doklady, ktoré preukazujú spôsob straty vlastníckeho práva.

Mária Patakyová

verejná ochrankyňa práv

Kľúčovým dôvodom sú v prípade niektorých úradov **personálne kapacity**, s čím súvisí nedostatočné obsadenie pracovníkmi či pracovníčkami zaoberajúcimi sa reštitučnými prípadmi. Dĺžku konaní predlžuje aj vyššia fluktuácia z dôvodu slabého mzdového ohodnotenia či náročnosti reštitučnej agendy. Potvrdzuje to aj stanovisko odboru pozemkového a lesného Okresného úradu v Košiciach, kde je situácia najkritickejšia: **„Výrazne by pomohlo prijatie nových zamestnancov, pretože pomer reštitučných spisov na jedného zamestnanca je neúmerný.“**

Ako sa uvádza v Mimoriadnej správe, ministerstvo vnútra nereagovalo v dostatočnej miere v posledných rokoch na upozornenia úradov, ktoré žiadali o personálne posilnenie. Občania však nemôžu doplácať na nečinnosť kompetentných orgánov. Podľa zistení verejnej ochrankyne práv ide v prípade reštitúcií o systémové nedostatky a ich odstránením by sa konania mohli urýchliť. **„V súčasnosti dlhoročná zdĺhavosť reštitučných konaní už prehĺbuje právnu neistotu ľudí, a to až do takej miery, že sa ich právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov stáva iluzórnym,“** povedala verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová.

Ombudsmanka navrhuje prijať niekoľko okamžitých a účinných opatrení, ktoré by napomohli k čo najrýchlejšiemu ukončeniu reštitučných konaní. Podľa nej je dôležité zamerať sa na **personálny audit vyťaženia úradov** a ich následné posilnenie. Takisto upozorňuje na potrebu **zabezpečenia expertov s právnickým vzdelaním a kontinuálneho prehlbovania kvalifikácie** zamestnancov úradov. Zároveň navrhuje vyčleniť na niektorých úradoch na riešenie reštitučnej agendy zamestnanca alebo zamestnancov, ktorí sa budú **výlučne** venovať iba tejto agende. Na zabránenie vysokej fluktuácie odporúča zabezpečiť aj **adekvátne finančné ohodnotenie pracovníkov.**